

Preses relīze

Luksemburgā, 2016. gada 12. aprīlī

Barības vielu radītā piesārņojuma samazināšana Baltijas jūrā: ierobežots progress un vēriena trūkums, paziņo ES revidenti

Saskaņā ar jaunāko Eiropas Revīzijas palātas ziņojumu ES rīcībai barības vielu radītā piesārņojuma samazināšanā Baltijas jūrā bija tikai ierobežota ietekme. Revidenti konstatēja, ka dalībvalstu plāniem trūkst vēriena un atbilstīgu rādītāju. Ieguldījumi notekūdeņu infrastruktūrā ir bijuši efektīvi tikai daļēji, lauksaimniecības pasākumi neatbilst problēmas patiesajiem apmēriem, un ES stratēģijas Baltijas jūras reģionam pievienoto vērtību ir grūti novērtēt.

Baltijas jūra ir viena no piesārņotākajām jūrām pasaulē. Tās krastos atrodas astoņas ES dalībvalstis (Dānija, Igaunija, Somija, Vācija, Latvija, Lietuva, Polija un Zviedrija) un Krievija.

No 2007. līdz 2013. gadam ES ieguldījums notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas projektos piecās dalībvalstīs pie Baltijas jūras bija 4,6 miljardi EUR. Lauku attīstības pasākumos, tostarp ūdenstilpju aizsardzības jomā, visās astoņās piekrastes dalībvalstīs tika ieguldīti vēl 9,9 miljardi EUR. Turklāt no 2001. līdz 2014. gadam ES līdzfinansēja ūdens kvalitātes uzlabošanas projektus Krievijā un Baltkrievijā gandrīz 50 miljonu EUR apmērā.

Revidenti apmeklēja trīs dalībvalstis, kas atrodas Baltijas jūras krastā (Somiju, Latviju un Poliju), un veica aptauju visās pārējās piekrastes dalībvalstīs. ES atbalstītos projektus Krievijā un Baltkrievijā pārbaudīja, izskatot dokumentus Eiropas Komisijā. Revīzijas laikā pārbaudīja, vai ES rīcība efektīvi palīdzēja dalībvalstīm samazināt barības vielu piesārņojumu Baltijas jūrā. Kopumā revidenti secināja, ka tika panākts vienīgi ierobežots progress.

“Lai uzlabotu ūdens kvalitāti Baltijas jūrā, vajadzīga mērķtiecīgāka rīcība un vairāk jāsadarbojas ar Krieviju,” teica par šo ziņojumu atbildīgais Eiropas Revīzijas palātas loceklis Ville Itälä. “Par tīru Baltijas jūru sapņo gandrīz 100 miljoni cilvēku. Lai šo sapni īstenotu, attiecīgajām dalībvalstīm ir daudz plašāk jāizmanto pilnvaras, kas ir to rīcībā”.

Revidenti norāda, ka vislielākais Baltijas jūras piesārņotājs ir lauksaimniecība, un galvenā problēma ir nepietiekami enerģiska rīcība un nepilnības mērķu noteikšanā. Piemēram, Polijā tikai 5 % zemes ir noteikti kā nitrātjutīga zona, un tas nozīmē, ka pietiekami lielai teritorijas daļai nepiemēro intensīvu ūdenstilpju aizsardzību. Savukārt visa Somijas teritorija ir noteikta kā nitrātjutīga zona, un tāpēc intensīvi pasākumi netiek novirzīti uz reģioniem, kur tie ir visvairāk vajadzīgi. Revidenti konstatēja arī to, ka agrovides pasākumu prasības ne vienmēr ir pietiekami stingras.

Lai gan ES atvēlēja nozīmīgu finansējumu notekūdeņu projektiem, Komunālo notekūdeņu attīrīšanas direktīvas īstenošana kavējās, un Eiropas Komisija laikus neuzraudzīja tās ieviešanu. Tomēr barības vielu slodze no pilsētu teritorijām tika

Šī preses relīze sagatavota, lai sniegtu kopsavilkumu par Eiropas Revīzijas palātas pieņemto īpašo ziņojumu.

Tā pilns teksts ir pieejams Palātas tīmekļa vietnē www.eca.europa.eu

ECA Press

Mark Rogerson – runaspersona T: (+352) 4398 47063

M: (+352) 691 55 30 63

Damijan Fišer – preses sekretārs T: (+352) 4398 45410

M: (+352) 621 55 22 24

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditorsECA eca.europa.eu

samazināta.

Krievijā un Baltkrievijā līdzfinansētie projekti patiešām šķiet izmaksu ziņā lietderīgi. Tomēr to īstenošana ir ilgstoša, un projekti ir pārāk mazi, lai apmierinātu faktiskās vajadzības. Piemēram, barības vielu piesārņojuma ieplūde no Kaļiņingradas pilsētas ir otrā lielākā pēc Sanktpēterburgas, taču neviens no projektiem, kas 2005. gadā bija apstiprināts Kaļiņingradai saistībā ar ūdensapgādes un vides pakalpojumiem, vēl nav pabeigts.

Revidenti formulēja vairākus ieteikumus dalībvalstīm un Eiropas Komisijai. Palāta iesaka Komisijai:

- prasīt, lai dalībvalstis nosaka atbilstīgas nitrātjutīgās zonas;
- ātrāk novērtēt atbilstību Komunālo notekūdeņu attīrīšanas direktīvai;
- sekmēt tos projektus, kuru mērķis ir samazināt barības vielu slodzi Baltijas jūrā no Krievijas un Baltkrievijas.

Palāta iesaka dalībvalstīm:

- mērķtiecīgi virzīt agrovīdes pasākumus teritorijās, kurās tiem ir vislielākā ietekme uz barības vielu slodzes samazinājumu;
- rīcības programmās attiecībā uz nitrātiem noteikt tādas prasības, kas pamatotas ar jaunākajiem pētījumiem;
- plānot un izveidot savu notekūdeņu infrastruktūru pēc iespējas efektīvāk.

Piezīmes izdevējiem

Eitrofikācija ir process, kas notiek, kad ūdenstilpē nonāk pārmērīgi liels daudzums barības vielu — galvenokārt slāpeklis un fosfors, kas rodas lielākoties cilvēka darbības rezultātā. Augsta barības vielu koncentrācija izraisa intensīvu un potenciāli kaitīgu aļģu ziedēšanu. Tā kā Baltijas jūru ar pasaules okeānu saista šauri un sekli šaurumi, Baltijas jūrā ūdens var palikt nemainīgs pat 30 gadu garumā. Tas veicina slāpekļa un fosfora uzkrāšanos un potenciāli var izraisīt veselības problēmas cilvēkiem, zivīm un dzīvniekiem, kā arī piesārņot ezerus, upes, ūdenskrātuves, strautus un mitrājus.

2008. gadā pieņemtās Jūras stratēģijas pamatdirektīvas mērķis ir līdz 2020. gadam panākt ES jūras ūdeņu labu vides stāvokli. Direktīvā noteikts, ka dalībvalstu uzdevums ir sadarboties reģionos un apakšreģionos, lai sasniegtu šajā direktīvā noteiktos mērķus, šim nolūkam, ja vien tas ir racionāli un piemēroti, izmantojot, piemēram, struktūras, kuras jau ir izveidotas saskaņā ar reģionālajām jūras konvencijām.

Attiecībā uz Baltijas jūru saistošā konvencija ir Helsinku konvencija (ko pārvalda Helsinku komiteja jeb *HELCOM*) un tai pievienotais Baltijas jūras rīcības plāns, kurā noteikts, ka konvencijas parakstītājvalstīm jāsamazina barības vielu slodze, kas no tām ieplūst Baltijas jūrā.

Eiropadome 2009. gadā pieņēma makroreģionālo stratēģiju (Eiropas Savienības stratēģiju Baltijas jūras reģionam), kuras mērķis ir it īpaši veicināt vides aizsardzību, tostarp samazināt barības vielu slodzi, veicinot kaimiņvalstu pastiprinātu sadarbību un izmantojot inovatīvus risinājumus.

Mūsu tīmekļa vietnē ir pieejami augstas izšķirtspējas fotoattēli, un tos var izmantot, ja ir norādīts avots. Jūras ūdens eitrofikācija. Avots: *HELCOM, Samuli Korpinen* fotogrāfija.

Īpašais ziņojums Nr. 3/2016 "Baltijas jūras eitrofikācijas apkarošana: vajadzīga efektīvāka turpmākā rīcība" ir pieejams 23 ES valodās.